

מאוצרות הפרשה

אתה לשלח. ב'. אחרי שפרעה ומצרים הוכו במכת דבר, כתוב (פסוק ז') "וישלח פרעה והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד ויכבד לב פרעה ולא שלח את העם", מדוע הוא שלח לראות אם מתו ממקנה ישראל, ולמה מה שראה שלא מתו משל ישראל גרם לו לא לשלח את ישראל, לכאורה זה אמור להיות הפוך כיון שרואה שאצל ישראל לא מתו הדבר אמור לגרום לו להבין שאלוקי ישראל גורם לכל זה ולהתעשת ולשלח את ישראל? לכן מסביר בספר "קרן לדוד" את הפסוק בצורה שונה. פרעה טען שהגזירה היתה על ארבע מאות שנה, ועדיין לא הושלמו השנים, וממילא אינו מחויב לשלחם, שזכה בהם למשך ארבע מאות שנה כדין עבדים, ומה שקנה עבד קנה רבו.

ולפי"ז מובן היטב מה שהקב"ה אמר למשה שיאמר לפרעה. משה אומר לפרעה "אם מאן אתה לשלח" בטענה כי "ועודך מחזיק במ", שאתה מחזיק במ כאדם המחזיק בשלו, אני אראה לך שיש לך טעות. כי "הנה יד ה' הויה במקנך וכו' והפלה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים", ואם האמת כדברך שהם עבדיך, הרי מה שקנה עבד קנה רבו, ואם מתים מהמקנה שלך, היו צריכים גם למות מהמקנה של ישראל, ואם הם לא מתו, סימן שאתה לא צודק. ובאמת פרעה שלח לחקור אם מתו "והנה לא מת ממקנה ישראל", וא"כ היה צריך להודות שבני ישראל אינם עבדיו ולשלחם, אע"פ כן "ויכבד לה פרעה ולא שלח את העם". (מדרש ביתך)

הנה יד ה' הויה במקנך אשר בשדה בסוסים בחמורים בגמלים בבקר ובצאן דבר כבד מאוד (ט, ג)

מכת דבר ממבט ראשון היא נראית מכה מאוד קלה, בס"ה הקב"ה השמיד להם את כל הבהמות, וכן משמע לכאורה במדרשים שלא האריכו בזה כ"כ. אלא שההתבוננות בפסוק מראה שהתורה האריכה בזה מעבר לכל מכה שהתורה היתה יכולה לכתוב במקנך לבד שזה כולל את כל בעלי החיים, ולשם מה הוצרכה התורה לפרט. וגם הפסוק מסיים דבר כבד מאוד, משמע שהמכה היתה כבדה, וכן איתא בחז"ל 'ביד חזקה' זה הדבר, משמע שדבר זה המכה הכי חזקה שיש נראה יד ה' יותר מהכל, וצ"ע מדוע? וי"ל שכשמתבוננים רואים שהמכה היתה קשה מאוד למצרים, היא פגעה והחריבה וקלקלה את כל אורחות החיים של המצרים וכפי שמבואר בפסוק. דבר ראשון זה פגע בסוסים, שהיו משמשים לרכיבה (ולהמחשת הדבר נתאר לעצמנו מה קורה כשכל כלי הרכב במדינה מפסיקים לנוע ביום אחד). נמשך הלאה, חמורים, החמורים הם האמצעי לביצוע ההובלות. ביום אחד משתבשת האפשרות להוביל חבילות ומטענים וכל המסחר מושבת. הלאה: גמלים, הגמלים משמשים ככלי תחבורה למרחקים (כמו אניות ומטוסים). הלאה: בקר, הפגיעה בבקר משבשת לא רק את אספקת החלב לשתייה והבשר לאכילה. עם הבקר היו גם חורשים ועושים את שאר עבודות השדה – והנה מגיעה מכת דבר וכל הפעילות במדינה נעצרת, כמו הפסקת חשמל כללית שמושבתה את כל המפעלים. ובנוסף לכל אלו הדבר פוגע גם בצאן. מהצאן היו עושים את החוטים והבגדים וכעת הופסק כל הייצור של הבגדים והחוטים. אכן, 'ביד חזקה' זה הדבר. כי הדבר שיבש למצרים את עמוד השדרה הכלכלי והמחיה שלהם. (האיחוד בחידוד)

וידעתם כי אני ה' אלקיכם (ו, ז)

שמעתי לבאר (בדרך צחות) את מנהג החסידים לשתות "לחיים" בשבעה, בשלושים, ביארצייט, כאשר נמצאים בכזה מעמד ועולה זכרונות מהנפטר, אלו אומרים המחלה כירסמה בו אלו אומרים לא כי אלא בגלל דברים אחרים הוא מת ואילו מהמחלה הוא יכול היה להחלים, ואחרים אומרים הטעות הרפואית הרגה אותו. באים הנוכחים ושותים "לחיים" ועושים ברכה ומכריזים – "שהכל נהיה בדברו". לא המחלה הרגה אותו, לא זה וגם לא זה, אלא "שהכל נהיה בדברו" כי כך רצה השי"ת וזו הסיבה היחידה שמת. בכל צרה ומכאוב יהיה מה שרק יהיה, על האדם לשנן לעצמו שוב ושוב שהכל, כל פרט ופרט, זה מהשי"ת וכשאדם ידע זאת, יוכל להתחזק ולברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, עם אותה שמחה והתלהבות. ואז גם יגיע לצידוק הדין, ולהתעוררות בתשובה ולמצב כזה שהיסורים יגרמו לו לעליה ברוחניות ולא חלילה וחם ההיפך (שערי משה)

ויפן פרעה וגו' ולא שת ליבו גם לזאת (ז, כג)

פרש"י גם לזאת, הכוונה למופת המטה שנהפך לתנין, וגם למופת שהיאור נהפך לדם. ולכאורה קשה למה הזכיר עתה מופת המטה מה זה קשור לכאן? וי"ל ע"פ חז"ל (זוהר וארא כח) שמופת המטה שבלע המטות שלהם היה מופת גדול מאוד בעיני המצרים כי לא היה ביכולתם לעשות ד"ו, אך הם תרצו זאת שהמטה של משה היה בתחילה תנין והפכו למטה, ובעיקרו היה תנין. והנה איתא בסנהדרין ס"ז: שכל דבר המשתנה ע"י כישוף הוא חוזר לקדמותו כשהוא נוגע במים, ולפי"ז עתה כשהכה במטה על מי היאור והמטה נגע במים הוברר שהוא מתחילה היה מטה ולא תנין, כי אילו הוא היה תנין מתחילה היה לו לחזור להיות תנין כי מים מבטלים כישוף, וא"כ זה מה שאמר רש"י למרות שגילה כעת שגם המופת של המטה נכון, גם לזה הוא לא האמין וגם לדם הוא לא האמין.

ותעל הצפרדע (ח, ב)

רש"י אומר שעלתה צפרדע אחת מן היאור, המצרים הכו אותה ויצאו ממנה נחילים רבים של צפרדעים. מדוע לא העלה ה' מההתחלה צפרדעים רבות, אלא רק צפרדע אחת? ה' הוא בעל הרחמים, ונותן לחוטא זמן לחזור בתשובה. כך עשה ה' למצרים. ראשית, הביא ה' צפרדע אחת, אולי כאשר יראו המצרים שעוד מכה עומדת לבוא, ימהרו לחזור בתשובה. אך המצרים לא עשו כן, הם הכו על הצפרדע וחשבו שיוכלו להנצל מהמכה שהביא ה' על ידי כחם וחכמתם. אך התוצאה היתה הפוכה, ככל שהכו יותר, כך גברו הצפרדעים, וכך קבלו המצרים את המגיע להם על קשיות ערפם. (אזנים לתורה, הובא בגיליון נפת צופים)

כי אם אינך משלח ועודך מחזיק במ הנה יד ה' הויה והפלה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים ולא ימות מכל לבני ישראל דבר וכו' וישלח פרעה והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד ויכבד לב פרעה ולא שלח את העם (ט - ב' ז')

בספר "קרן לדוד" מדייק כאן שני דיוקים. א'. המילים "ועודך מחזיק במ" נראים כמיותרים, ומה היה חסר אם היה כתוב רק כי אם מאן

בין אמירה לידיעה...

וְלִקְחָתִי אֶתְכֶם לִי לְעַם וְהִיִּיתִי לָכֶם לְאֱלֹהִים וַיְדַעְתֶּם כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבִלֹת מִצְרַיִם (ו', ז')
 הנה בפסוק הקודם נאמר: "לִכֵּן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סְבִלֹת מִצְרַיִם וְהִצַּלְתִּי אֶתְכֶם בְּזָרוּעַ נְטוּיָה וּבְשִׁפְטִים גְּדֹלִים", והיינו שהודיעם כבר הקדוש ברוך הוא ביד משה נביאו כי שמו ה' על כל הכלול בכך. מעתה יפלא: מדוע בפסוק זה מבואר, כי רק לאחר שיקח הקדוש ברוך הוא את ישראל לעם – הם ידעו כי הוא ה' את התשובה נבין על פי המעשה הבא:

בצעירותו, גדל הצדיק הקדוש רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע במשפחה שנמנתה על מתנגדי החסידות. את השינוי הוא חולל תקופת מה לאחר נישואיו, בעקבות מפגש עם המגיד ממעזריטש, תלמידו של הבעל שם טוב, מפגש אשר הותיר בו חותם עז, וגרם לו להידבק בצדיק למשך ששה שבועות תמימים, בהם נעדר מביתו.

כאשר שב רבי לוי יצחק אל ביתו, הקפיד עליו חמיו, אשר נמנה אף הוא על עדת ה'מתנגדים', ושאלו: "היכן היית במשך כל התקופה הזו?". רבי לוי יצחק השיב את האמת לאמיתה, וסיפר כי הסתופף בצילו של המגיד ממעזריטש, וחמיו המשיך לקנטר: "מה למדת שם?", הוא שאל בזלזול, ורבי לוי יצחק השיב ואמר: "למדתי שיש אלוקים בעולם!".

לשמע הדברים, לא יכול היה חמיו של רבי לוי יצחק לכבוש את גיחונו. "בכדי ללמוד זאת היית צריך להסתופף ששה שבועות בצילו של המגיד ממעזריטש? הלא את זה יודע אפילו היהודי הפשוט ביותר!", הכריז, ומיד קרא אל המשרתת ושאלה: "מי ברא את העולם?", כאשר התשובה המתבקשת הגיעה מיד: "אלוקים שבשמים!".

"הנה, רואה אתה? אפילו המשרתת יודעת את מה שאתה למדת מהמגיד ממעזריטש במשך ששה שבועות!", סנט בו חמיו. אולם רבי לוי יצחק לא נבהל והשיב על אתר: "היא אומרת, ואילו אני – יודע!".

ללמדנו, כי בין 'אמירה' ובין 'ידיעה' – ישנו מרחק רב, כמרחק שמים מארץ! לפני שלומדים, ניתן אולי לומר שיש אלוקים בעולם... אולם אחרי שלומדים – גם יודעים זאת!
 ומכאן, תשובה לשאלתנו:

שכן אמנם ציוה הקדוש ברוך הוא על משה לומר לבני ישראל כי שמו ה', וכעת הם היו יכולים לומר זאת... אולם בכדי שיגיעו לכדי ידיעה, היה עליהם לעבור עוד כברת דרך משמעותית: לצאת ממצרים, לראות את גילוי השכינה, לקבל את התורה, ורק אז – הם נכנסו לגדר של 'וידעתם כי אני ה'... רק אז יצאו הדברים מכלל 'אמירה' ונכנסו לכלל 'ידיעה'! (ללמדך - שמות" העתיד לצאת בקרוב א"ה מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

במה צריך להיזהר כשעורכים קניות עבור משפחה שנמצאת בבידוד?

שאלה: אני ומשפחתי שוהים בביתנו בבידוד לאחר שאחד מהילדים נתגלה כחיובי לקורונה. ביקשתי מחברי שיערוך עבורי קנייה בצרכניה. סכום הקניה היה בסך 98.55 ₪, והוא שילם אותו בכרטיס האשראי שלו. כעת אני רוצה לשלם לו 100 ₪ – האם יש בזה ריבית, או שמותר לתת סכום עגול? שהרי כיצד אשלם 98.55 ₪, הרי אי אפשר לתת 5 אגורות?

ובעיקר יש לשאול, שמאחר וחברי לא שילם במזומן אלא בכרטיס אשראי, הרי עדיין לא יצא ממנו הכסף, אלא ייצא רק בעוד כמה שבועות, ואם כן אולי זה כלל לא נחשב שהוא הלווה לי.

תשובה: כיון שהדבר מצוי מאד שאדם קונה עבור חברו והמשלח רוצה לתת סכום עגול או להוסיף מעט על הסכום, חשוב להבהיר כמה יסודות ופתרונות כדי שלא להכשל בריבית:

- א. אדם שקנה עבור חברו ושילם מכיסו, בזה נחשב שהלווה לו – גם לפני שהגיעו המוצרים לידי המשלח – ואסור להוסיף לו על הסכום.
- ב. מה שהתירו להוסיף בדבר מועט בידידים שלא מקפידים, זה רק במוצרים שקשה לשער במדויק. כגון שלוו משכן חצי כוס חלב ומחזירים חצי כוס, ויתכן שזה מעט יותר. אבל בכסף צריך לדייק ולהחזיר בדיוק כפי הסכום שלווה, כמבואר בספר ברית פנחס פרק ה' סי"ז.
- ג. כשיש סכום של אגורות מותר לעגל כלפי מעלה, ואין חשש ריבית בחמש אגורות שמוסיף, משום שגלוי לכל שהסיבה שהוא מוסיף אינה כדי לתת תוספת למלוה אלא רק משום שא"א לשלם באגורות.
- ד. כשמשלם עבור חברו בכרטיס אשראי, מרגע שגיהץ את הכרטיס עבור הקנייה נחשב שהלווה לו, כיון שהמוכר יגבה את הסכום רק ממנו, ונותן את המוצרים ללווה על סמך האשראי של המגהץ בעל הכרטיס. לכן נחשב למלווה אף שלא יצא מכיסו כלום.
- ה. העצה היעוצה באופן זה היא שיאמר המשלם לשליח שהתוספת היא עבור הטירחא שטרח וקנה עבורו.
- ו. עצה נוספת אמר לי ידידי הר"ר אלימלך בש שליט"א, שיכוון השליח לקנות עבור עצמו, ואחר כך ימכור לחברו בסכום עגול, ובזה אין חשש ריבית. (הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית, הובא בגליון הפותח בכל יום)

חידה שבועית

אנה'י שתי הכנוסיות הדולות בעיר נפסו בביתו fe אחד מהט.
 האנה'י האורח נ'ed אף האורח כשמידו שתי כוסיות יין ואמר לו, "דע אף כי שתי רצף
 נורא כאחת הכוסיות ואילו הייתי שקרן, הייתי אומר אף שהרצף אינו נמ3א ככוסית
 הפמאלית". מאילו כוסית, ילדוס האורח את היין כדי להאכר בחיוט?

תשובה לחידה פר"ש: אמו של משה הסתירה אותו במשך שלושה חודשים לפני שהניחה אותו בחיבה ביאור (שמות ב. ב). בסוף הפרשה, משה ואהרן מבקשים מפניו לתת לבני ישראל לצאת לדרכו של שלושה ימים במדבר כדי לזכות לה' (שמות ה. א). **תשובה לחידה:** במדף יש 9 ספרים. **מזל טוב כ"ז**

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות סולקובסקי – ברקוביץ להולדת הבן הנכד משפחות הרב שטרית הרב חפוטא לאירוסי הבן הנכד
גני הדר: משפחת פאוועס לאירוסי הבת משפחות גלוסקין – פלדמן לאירוסי הבן הנכד

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com